

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 12 september 2017

611/2017

Lag om ändring av vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i vattenlagen (587/2011) 17 kap. 11 § 2 mom.,
ändras 2 kap. 12–15 §, 3 kap. 3 § 1 mom. och 11 § 1 mom., 4 kap. 3 och 13 §, 6 kap.
6 §, 8 kap. 4 och 5 §, 10 kap. 7 §, 13 kap. 1 §, 16 kap. 3 §, 17 kap. 8 § och 18 kap. 12 §
1 mom., samt
fogas till 2 kap. nya 5 a, 13 a, 14 a och 16 § som följer:

2 kap.

Allmänna rättigheter, skyldigheter och inskränkningar

5 a §

Placering av en ledning på annans vattenområde

Den projektansvarige har rätt att placera en vatten-, avlopps- eller kraftledning eller telekommunikationskabel eller någon annan ledning med motsvarande verkan som går under en älv eller en bäck också på någon annans vattenområde, om

- 1) placeringen av ledningen inte kräver tillstånd enligt 3 kap. 2 §,
- 2) det inte föreskrivs om ledningens placering i miljöskyddslagen,
- 3) ledningens placering inte medför annan än ringa olägenhet för områdets ägare.

Ägaren till vattenområdet ska underrättas om en i 1 mom. avsedd åtgärd minst 60 dygn innan åtgärden genomförs. Ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område kan delges ett meddelande med underrättelsen i ett förfarande som anges i 26 § 3 mom. i lagen om samfälligheter eller genom att meddelandet delges alla kända delägare. Bestämmelser om skyldigheten att göra anmälan till den statliga tillsynsmyndigheten finns i 15 § i detta kapitel.

12 §

Ringa nyttjanderätt till annans område

Om förutsättningarna enligt 3 kap. 4 § 1 mom. är uppfyllda, kan sökanden beviljas rätt att

- 1) uppföra en mindre anläggning i vatten med konstruktioner som når land eller placera en anordning eller en ledning på annans område eller ett samfällt område i ett vattendrag utan att avsevärt ändra vattendraget,
- 2) tillfälligt dämna upp vatten på annans område,
- 3) utföra rensningsarbete på annans område,
- 4) räta ut eller utvidga en bädd i mindre omfattning på annans område, eller

5) lägga upp jord som ska avlägsnas på annans mark- eller vattenområde, dock inte på ett område som har tagits i särskilt bruk.

13 §

Nyttjanderätt till annans område eller byggnad

Sökanden kan beviljas nyttjanderätt till ett område som tillhör någon annan och till byggnaderna eller andra anläggningar på området, om genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt innebär att området behövs

1) för en anordning, byggnad eller annan anläggning och för användning och underhåll av den,

2) som grund för ett nytt vattenområde som avses i 1 kap. 5 § 2 mom. eller som grund för en ny bädd,

3) för uppläggning av jord som avlägsnas, eller

4) för en anordning eller anläggning som behövs för att skydda ett allmänt eller enskilt intresse och för användning och underhåll av den.

Nyttjanderätt till annans område eller anläggning kan beviljas, om

1) den förutsättning som anges i 3 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten för ett vattenhushållningsprojekt är uppfylld, och

2) sökanden med stöd av äganderätt eller ständig nyttjanderätt besitter minst hälften av det område som behövs eller, om området tillhör sökanden och andra gemensamt, det område som blir föremål för åtgärden inte är nämnvärt större än det område som motsvarar sökandens andel i det samfällda området.

Nyttjanderätt får dock inte beviljas, om

1) rätten gäller ett område som är större än ringa och rätten medför avsevärd olägenhet när det gäller möjligheterna för områdets ägare att utnyttja det område som rätten avser, eller

2) rätten gäller ett område av ringa omfattning och hindrar områdets ägare från att utnyttja det område som rätten avser och detta medför avsevärd olägenhet när det gäller ägarens möjligheter att utnyttja sina övriga områden eller sin övriga egendom.

13 a §

Projekt som påkallas av ett allmänt behov

Sökanden kan för att genomföra ett projekt som främjar ett betydande allmänt intresse beviljas behövlig rätt till annans område eller till inlösen av annans område, om förutsättningarna för beviljande av tillstånd är uppfyllda och projektet kan anses vara påkallat av ett allmänt behov. Ett sådant behov kan hänföra sig till

1) tryggnad av energiförsörjning eller vattentjänster, telekommunikation eller transportförbindelser,

2) främjande av allmän rekreation eller av naturskydd,

3) beredskap inför extrema väder- och vattenförhållanden eller kontroll av vattenhushållningen på ett avrinningsområde, eller

4) något annat betydande allmänt intresse som kan jämföras med vad som anges i 1–3 punkten.

14 §

Rätt till annans anläggning

Om genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt hindras av en byggnad, inrättning eller annan anläggning som tillhör någon annan och avlägsnandet av den inte ingår i en rätt som har beviljats med stöd av 13 eller 13 a §, kan tillståndsmyndigheten under de för-

utsättningar som anges i de paragraferna bevilja sökanden rätt att avlägsna, ändra eller utnyttja anläggningen.

I ett beslut genom vilket sökanden får rätt att avlägsna eller ändra en anläggning som tillhör någon annan ska anläggningens ägare, om denne så kräver, ges möjlighet att själv inom en viss tid avlägsna eller ändra anläggningen. Sökanden ska då ersätta ägaren för skäligen kostnader som åtgärden orsakar denne.

Om ägaren vill avlägsna en anläggning som någon annan har beviljats tillstånd att använda och som användaren fortfarande behöver, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bevilja användaren rätt att lösa in anläggningen. Lösenbeloppet ska fastställas enligt anläggningens dåvarande värde, med beaktande av det som redan har betalats till ägaren för anläggningskostnaderna och av den olägenhet som orsakas av att anläggningen kommer att finnas kvar på någon annans område.

14 a §

Beviljande av rätt

Rätten till annans område eller anläggning beviljas som en ständig rätt eller av särskilda skäl för viss tid. Ett område får användas bara för det ändamål som denna rätt har beviljats för.

Ärenden som gäller beviljande av rätt till annans område eller anläggning avgörs av tillståndsmyndigheten i samband med tillståndsärendet eller på särskild ansökan. Bestämmelser om ersättning av förlust av förmån till följd av att sådan rätt beviljas finns i 13 kap.

15 §

Anmälningsskyldighet

Den projektansvarige ska göra en skriftlig anmälan till den statliga tillsynsmyndigheten om

- 1) en åtgärd som avses i 5 a § och 6 § 1 mom.,
- 2) upptagning av marksubstanser från botten av ett vattendrag, om åtgärden inte kräver tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 §,
- 3) uttag av ytvatten eller grundvatten, om den mängd som tas överstiger 100 kubikmeter per dygn och tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 § inte krävs för uttaget.

En anmälan enligt 1 mom. ska göras senast 30 dygn innan en åtgärd påbörjas. I fråga om projekt som avses i 5 a § ska anmälan dock göras senast 60 dygn innan en åtgärd påbörjas.

Anmälan ska innehålla uppgifter om projektet, hur det genomförs och vilka miljökonsekvenser det har. Om anmälan gäller verksamhet som avses i 6 § 1 mom., ska den dessutom innehålla uppgifter om andra motsvarande projekt som planeras inom projektets influensområde och som den projektansvarige känner till.

Närmare bestämmelser om hur anmälan ska göras och vilka uppgifter som ska ingå i den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Krav som gäller placering av en ledning

I syfte att förhindra att placeringen av en i 5 a § avsedd ledning orsakar olägenhet, utfärdas genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om

- 1) konstruktionernas och anordningarnas höjdläge och avstånd i förhållande till objekt som kan påverkas menligt,
- 2) krav som ska ställas på konstruktionerna och anordningarna i syfte att förebygga olägenheter för miljön,

- 3) sättet att genomföra projektet,
- 4) tidpunkten för byggarbetena,
- 5) hur konstruktionen märks ut i terrängen,
- 6) innehållet i den anmälan om projektet som görs till myndigheterna,
- 7) andra sådana krav på genomförandet av projektet som kan jämföras med kraven i punkt 1–6.

3 kap.

Tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt

3 §

Vattenhushållningsprojekt som alltid är tillståndspliktiga

Oavsett de följder som avses i 2 § krävs det alltid tillstånd av tillståndsmyndigheten för följande vattenhushållningsprojekt:

- 1) stängning eller inskränkning av en kungsådra eller en allmän far- eller flottled eller utplacering av en anordning eller något annat hinder som försvårar användningen av en led,
- 2) uttag av vatten för ett vattentjänstverks behov eller för någon annans behov, om denna levererar vatten till ett vattentjänstverk, eller för att föras bort för användning någon annanstans, samt annat uttag av grundvatten när det överstiger 250 kubikmeter per dygn, och andra åtgärder som medför att grundvattenförekomsten annat än tillfälligt minskar med minst 250 kubikmeter grundvatten per dygn,
- 3) infiltration av vatten i marken för konstgjord grundvattenbildning eller förbättring av grundvattnets kvalitet,
- 4) uppförande av en bro eller transportanordning över en allmän farled eller kungsådra,
- 5) anläggande av en vatten-, avlopps- eller kraftledning eller någon annan ledning under en allmän farled,
- 6) permanent ändring av ett markområde till vattenområde genom höjning av vattenståndet i ett vattendrag,
- 7) byggande av vattenkraftverk,
- 8) muddring av ett vattenområde, om mängden muddermassa överstiger 500 kubikmeter och det inte är fråga om underhåll av en offentlig farled,
- 9) placering av muddermassa på Finlands territorialvatten i bortskaffningssyfte, om mängden inte är så liten att den saknar betydelse,
- 10) upptagning av marksubstanser från botten av ett vattenområde för annat än sedvanligt bruk till husbehov,
- 11) inrättande av ett varaktigt verksamhetsställe för flottning.

11 §

Kontrollskyldighet

I tillståndet ska tillståndshavaren vid behov åläggas att kontrollera hur projektet genomförs och vilka konsekvenser det har. Tillståndsmyndigheten eller, på dess förordnande, den statliga tillsynsmyndigheten eller fiskerimyndigheten kan ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera konsekvenserna av sina verksamheter (*samordnad recipientkontroll*) eller för kontrollen av verksamheten godkänna deltagande i övervakningen inom området. Den samordnade recipientkontrollen kan även gälla kontroll som grundar sig på miljöskyddslagen och denna lag. I beslut om kontroll kan en tillståndshavare beviljas rätt att utföra kontroll och placera anordningar och anläggningar som kontrollen kräver på an-

nans område. Bestämmelser om ersättning av förlust av förmån till följd av kontrollen finns i 13 kap.

— — — — —

4 kap.

Uttag av vatten

3 §

Uttag av ytvatten från annans vattenområde

Ägaren till eller innehavaren av en fastighet får ta ytvatten från annans vattenområde för sedvanlig förbrukning på sin fastighet samt på vattenområdet placera en anordning eller en ledning som krävs för uttaget, förutsatt att uttaget inte får följder som avses i 3 kap. 2 §. Dessutom förutsätts det att uttaget inte medför olägenheter för dem som tar vatten från samma vattenområde med stöd av tillstånd från tillståndsmyndigheten eller med stöd av ägande eller innehav av vattenområdet.

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja rätt till annat uttag av ytvatten än vad som avses i 1 mom. och rätt att på annans område placera anordningar som behövs för det ändamålet.

13 §

Lösningrätt på skyddsområde

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan ge ägaren till eller innehavaren av en vattentäkt som tjänar ordnandet av ett samhälles vattentjänster eller tillgodoser något annat allmänt behov rätt att lösa in ett område som är beläget inom ett skyddsområde, om området behövs för anordningar eller anläggningar som tjänar uttaget av vatten.

6 kap.

Bestående ändring av medelvattenståndet

6 §

Nyttjanderätt till annans område

Bestämmelser om beviljande av nyttjanderätt till annans område som sätts under vatten finns i 2 kap. 13 och 13 a §. Om sökanden är en vattenrättslig sammanslutning som har grundats av nyttotagarna, beaktas också de områden som tillhör medlemmarna i sammanslutningen när uppfyllandet av villkoren enligt 2 kap. 13 § 2 mom. 2 punkten bedöms.

8 kap.

Tillgodogörande av vattenkraft

4 §

Rätt till ett område för ett vattenkraftverk

Bestämmelser om sökandens rätt att lösa in ett område som tillhör någon annan för ett vattenkraftverk eller för driften av ett sådant finns i 2 kap. 13 a §.

5 §

Utnyttjande av samfällad vattenkraft

Initiativ till att bygga ett kraftverk för att tillgodogöra sig vattenkraft kan tas av den som på grund av äganderätt, överlåtelse av andel i vattenområde eller ständig nyttjanderätt till vattenkraft förfogar över minst en femtedel av sådan vattenkraft i en del av ett vattendrag som på ändamålsenligt sätt kan utnyttjas i kraftverket. Initiativet kan också tas gemensamt av delägare som förfogar över minst en femtedel av den vattenkraft som ska tillgodogöras.

Om avtal inte kan nås om tillgodogörande av vattenkraften, ska initiativtagaren lämna en i 8 § avsedd inbjudan till dem som förfogar över minst en hundradel av den vattenkraft som ska tillgodogöras att delta i projektet.

Initiativtagaren och de som har rätt och vilja att delta i projektet kan beviljas tillstånd att bygga kraftverket, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd annars uppfylls. Initiativtagaren och de som deltar i projektet kan i samband med tillståndet ges en varaktig rätt att mot ersättning nyttja de andelar som tillhör andra delägare i vattenkraften, om projektet är påkallat av det allmänna behovet att trygga energiförsörjningen.

10 kap.

Farleder och andra sjötrafikområden

7 §

Rätt till annans vattenområde i vissa fall

Tillståndsmyndigheten kan bevilja sökanden nyttjanderätt eller lösningsrätt till annans vattenområde för ett allmänt lastnings- eller ankringsområde eller en allmän hamn i samband med en farled, om

- 1) projektet uppfyller de förutsättningar som anges i 3 kap. 4 § 1 mom.,
- 2) projektet tryggar tillgången till hamntjänster eller trafik eller näringsverksamhet som ska anses viktig eller tillgodoser något annat motsvarande allmänt intresse, och
- 3) projektet kan anses vara påkallat av ett allmänt behov.

Tillståndsmyndigheten kan bevilja sökanden nyttjanderätt till annans vattenområde för ett enskilt ankringsområde i samband med en farled, om de förutsättningar som anges i 3 kap. 4 § 1 mom. är uppfyllda. En strandägare kan beviljas nyttjanderätt till annans vattenområde för en enskild lastningsplats eller hamn, om de förutsättningar som anges i 1 mom. i denna paragraf uppfylls.

13 kap.

Ersättningar

1 §

Lagligen orsakad förlust av förmån

Den projektansvarige är skyldig att så som det föreskrivs i detta kapitel ersätta förlust av förmån till följd av en åtgärd som vidtagits eller kommer att vidtas med stöd av denna lag eller ett tillstånd som beviljats med stöd av denna lag, om förlusten av förmånen orsakas av

- 1) ett vattenhushållningsprojekt som genomförs enligt tillstånd,
- 2) en rätt att nyttja eller lösa in egendom som tillhör någon annan,

3) en åtgärd som enligt 3 kap. 2 § kräver tillstånd, men tillstånd inte har sökts av den anledningen att åtgärden inte har kunnat antas ha sådana följder som avses i den paragrafen,

4) åtgärder som avses i 2 kap. 5, 5 a och 6 §, 5 kap. 9 §, 10 kap. 9 § och 18 kap. 5 § eller sådana fall som avses i 9 kap. 8 § 1 mom.

16 kap.

Straffbestämmelser

3 §

Brott mot vattenlagen

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) i strid med 2 kap. 10 § hindrar vattnets fria lopp i en rännil eller ett dike så att gärningen kränker ett enskilt intresse mer än i ringa mån,

2) i strid med 4 kap. 3 § tar ytvatten från någon annans vattenområde eller i strid med 4 kap. 4 § tar grundvatten från någon annans område,

3) utan laglig rätt hindrar samfärdsel i ett vattendrag, flottning av virke eller annan sådan användning av ett vatten- eller markområde som har sin grund i denna lag eller i ett tillstånd eller en rätt som meddelats med stöd av den,

4) missbrukar de rättigheter flottaren har enligt 9 kap. 5 och 6 § eller handlar i strid med bestämmelserna i flottningsstadgan,

5) handlar i strid med ett beslut som den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten meddelat med stöd av 4 kap. 2 § eller 5 kap. 5 eller 9 §,

6) i strid med 2 kap. 3–5, 5 a eller 6–8 § färdas i ett vattendrag, tar vatten, placerar en anläggning eller en ledning på någon annans vattenområde eller vidtar en åtgärd som avses i 2 kap. 6 §, eller

7) i strid med 2 kap. 15 § eller 5 kap. 6 § underlåter att underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om en åtgärd,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *brott mot vattenlagen* dömas till böter.

17 kap.

Fastighetsrättsliga bestämmelser

8 §

Beviljande av nyttjanderätt

Tillståndsmyndigheten kan bevilja sökanden en sådan rätt som avses i 2 kap. 12, 13, 13 a och 14 §, om

1) sökanden har beviljats tillstånd enligt denna lag,

2) sökanden på annat sätt än med stöd av denna lag har fått rätt till det område som projektet förutsätter, men området med anledning av tvist, konkurs eller utsökning eller av annan orsak frångått den som området ansågs tillhöra när tillståndet beviljades, och

3) nyttjanderätten anses behövlig med beaktande av projektets art och betydelse.

Om en rätt till vattenkraft som har tagits i bruk för ett kraftverk har gått förlorad på det sätt som avses i 1 mom. 2 punkten, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bevilja kraftverkets ägare en i 8 kap. 5 § avsedd ständigt nyttjanderätt till vattenkraften. Ett tillstånd att bygga kraftverk förblir gällande trots att rätten till vattenkraften eller till ett område som ska tas i bruk för kraftverket helt eller delvis gått förlorad på ovan avsett sätt.

Den som beviljas i 1 eller 2 mom. avsedd rätt ska betala ersättning för rätten så som föreskrivs i 13 kap.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

12 §

Avgifter för behandlingen av ett ärende

För behandlingen hos tillståndsmyndigheten och hos tillsynsmyndigheten av ett ärende som avses i denna lag får det tas ut en avgift. Ingen avgift tas ut för behandling av ett ärende som har inletts på initiativ av en myndighet eller på initiativ av en part som orsakats olägenhet. För behandling av ett ärende som har inletts på yrkande av någon annan får det tas ut en avgift, om det ska anses uppenbart att ärendet har väckts utan grund.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

På ärenden som är anhängiga vid förvaltningsmyndigheter eller domstolar när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om en fullföljdsdomstol upphäver ett beslut som bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande ska tillämpas på och återförvisar ärendet att i sin helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

En projektansvarig som med stöd av bestämmelser som gällt före ikraftträdandet av denna lag har beviljats tillstånd att bygga ett kraftverk och rätt att under en bestämd tid utnyttja vattenkraft som tillhör någon annan, kan beviljas rätt enligt 8 kap. 5 § även om projektet inte kan anses vara påkallat av det allmänna behovet att trygga energiförsörjningen. Rätt kan beviljas också om rätten att under en bestämd tid utnyttja vattenkraft som tillhör någon annan har grundat sig på ett avtal mellan parterna.

Helsingfors den 8 september 2017

Republikens President

Sauli Niinistö

Justitieminister Antti Häkkinen